

Beata Stypułkowska (Częstochowa)

Nauczanie Jana Pawła II w katechezie biblijnej

Słowo Boże w Piśmie Świętym i Tradycji

Słowo Boże, zawarte w Piśmie Świętym i Tradycji¹, winno być poznawane i zgłębiane w procesie katechetycznym na wszystkich etapach edukacyjnych. Dotyczy to szczególnie katechezy biblijnej. Wdrażanie uczniów w poprawną interpretację Pisma Świętego nie może odbywać się poza wspólnotą kościelną. Wymiar eklesjalny ma istotne znaczenie dla poprawności zrozumienia tekstów biblijnych. Biblia z Tradycją tworzą bowiem jeden depozyt wiary².

Sobór Watykański II w Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym wyjaśnia związek między Pismem Świętym a Tradycją w następujący sposób:

Święta Tradycja (...) i Pismo Święte ściśle łączą się ze sobą i przenikają. Obydwa bowiem wypływają z tego samego Bożego źródła (...) Pismo Święte jest słowem Boga utwalonym na piśmie pod natchnieniem Ducha Bożego, święta zaś Tradycja słowo Boga (...) przekazuje w całości następcom Apostołów (...), aby wiernie go strzegli, ukazywali i szerzyli³.

Nie sposób zatem poprawnie interpretować Pisma Świętego, jeżeli nie uwzględni się Tradycji Kościoła. Komentowanie Pisma

¹ DV 7-10; Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Directorium Catechisticum Generale* (dalej skrót: DCG [1997]), tłum. polskie, Poznań 1998, n. 95; Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2001, n. 32.

² DV 10; J. Szlaga, *Hermeneutyka biblijna*, [w:] *Wstęp ogólny do Pisma Świętego*, red. tenże, Poznań-Warszawa 1986, s. 216.

³ DV 9.

Świętego i jego interpretacja nie są wynikiem pracy pojedynczego człowieka, lecz dokonują się we wspólnocie Kościoła.

Interpretacja teologiczna tekstów biblijnych zawsze ma na uwadze prawdy odnoszące się do zbawienia człowieka. W szkolnej katechezie biblijnej chodzi o to, by dążyć do odkrycia sensu teologicznego oraz egzystencjalnego tekstów biblijnych. Nigdy korelacja międzyprzedmiotowa nie może przesłonić charakteru religijnego zgłębiania Pisma Świętego. Teologiczna prawda o Piśmie Świętym jest to prawda o objawiającym się Bogu i o Jego zbawczych zamiarach wobec człowieka i świata. Tę rzeczywistość katecheza winna przenosić w życie katechizowanych, by mogło ono uzyskać swoją pełnię⁴. Stąd wynika konieczność zgodności interpretacji tekstów biblijnych podczas katechezy szkolnej z Tradycją i wykładnią Kościoła. Katecheta nie może poprawnie interpretować tekstów Pisma Świętego opierając się jedynie na wiadomościach z zakresu historii czy literatury, ponieważ do wyprowadzenia poprawnych wniosków teologicznych potrzebne jest uwzględnienie żywej Tradycji Kościoła. Możemy się z nią spotkać w nauczaniu papieskim.

Charakterystyczne elementy nauczania papieskiego opartego na Biblii

W dokumentach, katechezach i homiliach Jana Pawła II niejednokrotnie cytowane jest Pismo Święte. W nauczaniu Ojca Świętego zauważamy wzajemne przenikanie się poszczególnych dokumentów i tematów. W katechezach i przemówieniach obficie cytowane są encykliki i adhortacje oraz można zauważyć powracanie do występujących wcześniej motywów. Papieska katecheza biblijna skoncentrowana jest na Chrystusie i łączy ściśle Jego Osobę z Osobą Ducha Świętego. W jednej z katechez środowych poświęconych Duchowi Świętemu Papież stwierdził, że wprawdzie

⁴ M. Majewski, *Spotkania katechezy z teologią*, Kraków 1995, s. 70.

w nauczaniu katechetycznym chrystologia poprzedza pneumatologię i jest to właściwe z punktu widzenia chronologicznego, to jednakże chrystologia domaga się połączenia z pneumatologią. Analiza tekstów biblijnych doprowadza nas bowiem do wniosku, że zrozumienie tajemnicy Chrystusa możliwe jest tylko dzięki Duchowi Świętemu⁵.

Komentarze biblijne Jana Pawła II zawarte w jego pismach w sposób bardzo odkrywczy ukazują nowy, egzystencjalny sens przytaczanych tekstów. Ojciec Święty przez Słowo Boże niejako interpretuje rzeczywistość i tym samym pozwala ją zrozumieć. Uczy jednocześnie pogłębionego studium biblijnego, gdy w sposób konkretny i rzeczowy rozważa Pismo Święte w jego sensie literackim i teologicznym. Pismo Święte jako natchnione słowo Boże spisane w ludzkich formach przekazu wymaga komentarza, by było poprawnie zrozumiane. Metoda stosowana przez Ojca Świętego została określona jako antropocentryzm metodologiczny, który nie stanowi przeciwieństwa teocentryzmu⁶. Już w komentarzach do pierwszej encykliki papieskiej zwrócono uwagę na wyraźny antropocentryzm, który nie zatrzymuje się na samym człowieku, ale na człowieku w Chrystusie i ze względu na Chrystusa⁷. Skoncentrowanie się na Osobie Syna Bożego sprawia, że przytaczane teksty biblijne odnoszą się wprost lub pośrednio do tajemnicy Chrystusa. Interpretacja teologiczna Pisma Świętego zmierza u Ojca Świętego ku jego chrystocentrycznemu ukierunkowaniu. Tym samym jest na wskroś chrześcijańska. Z punktu

⁵ *Objawienie Ducha Świętego w Chrystusie. Audiencja generalna 28 III 1990 r.*, [w:] Jan Paweł II, *Wierzę w Ducha Świętego Pana i Ożywciciela*, Vatican 1992, s. 174–175.

⁶ M. Jaworski, *Metoda antropologiczna w encyklice „Dives in misericordia”*, [w:] *Dives in misericordia. Tekst i komentarz*, red. S. Grzybek, M. Jaworski, Kraków 1981, s. 60.

⁷ „Encyklika nie jest hymnem na cześć człowieka, ale hymnem o wielkości człowieka na cześć Chrystusa Odkupiciela” – S. Nowak, *Duchowość Odkupienia środkiem odnowy Kościoła według encykliki „Redemptor hominis”*, [w:] *Redemptor hominis. Tekst i komentarz*, Kraków 1980, s. 167; zob. również F. Dylus, *Antropologia encykliki Jana Pawła II „Redemptor hominis”*, [w:] tamże, s. 140.

widzenia katechezy biblijnej możemy mówić tu o teologicznej zasadzie jedności Biblii.

Ponadto wszystkie dokumenty i wypowiedzi papieskie przeniknięte są nie tylko cytataми biblijnymi, ale również wypowiedziami Ojców Kościoła i oficjalnymi dokumentami soborów i wcześniejszych papieży. Takie zestawienie uczy czytelnika zgłębiania tekstu biblijnego w kontekście nauki Kościoła, co jest jednym z podstawowych wymogów poprawnej interpretacji Pisma Świętego. Tradycja dogmatyczna jest określoną treścią poznawczą, ponieważ stanowi depozyt objawienia, jak również jest specyficznym mechanizmem przechowywania i przekazywania jej treści w Kościele oraz środkiem do zrozumienia Pisma Świętego⁸.

Nauczanie Jana Pawła II w katechezie szkolnej

Do tej pory Jan Paweł II ogłosił 14 encyklik, 15 adhortacji oraz wiele listów apostołskich, z których dwa skierowane są wyraźnie do młodego odbiorcy: list do młodych i list do dzieci. Ponadto papieskie cotygodniowe, cykliczne katechezy srodowe dają podstawowy przekaz głównych prawd wiary i systematycznie wprowadzają w misterium życia chrześcijańskiego. Wydawane w oddzielnych tomach stanowią wspierające podręczne kompendia dla katechetów i katechizowanych.

W ramach katechezy szkolnej uczniowie winni poznać niektóre encykliki. Na pewno należą do nich: *Ecclesia de Eucharistia* o Eucharystii w życiu Kościoła, *Dives in misericordia* o Bożym miłosierdziu, *Dominum et vivificantem* o Duchu Świętym w życiu Kościoła i świata, *Redemptoris Mater* o błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu pielgrzymującego Kościoła oraz *Ut unum sint* o działalności ekumenicznej. Są to encykliki związane w pewnym stopniu z katechezą sakramentalną (Eucharystia, sakrament pokuty, sakrament bierzmowania) i ważnymi zagadnieniami: Osobą Ma-

⁸ W. Granat, *Dogmatyka katolicka. Tom wstępny*, Lublin 1965, s. 139.

ry i Jej rolę w życiu Kościoła oraz problematyką ekumeniczną. Znajomość zasad katolickiego ekumenizmu jest bardzo istotna, zwłaszcza dla młodych ludzi, którzy niejednokrotnie mają tendencję do zrównywania różnych wyznań i grup religijnych. Wszystkie te encykliki przytaczają i komentują teksty biblijne z Nowego i Starego Testamentu. Jan Paweł II wspaniale pokazuje, jak należy stosować w interpretacji katechetycznej teologiczną zasadę całości Biblii. Ojciec Święty korzysta z różnych ksiąg biblijnych. Zazwyczaj jednakże rozpoczyna od sceny pochodzącej z Nowego Testamentu. Często od słów Chrystusa. Dzieje się tak np. w jednej z trynitarnych encyklik, poświęconej Bogu Ojcu – *Dives in misericordia*. Ojciec Święty rozpoczyna ją od ukazania Chrystusa objawiającego oblicze Ojca, a kończy tajemnicą paschalną. Encyklika o Duchu Świętym ma podobny początek. Chrystus podczas Ostatniej Wieczerzy objawia tajemnicę Trójcy Świętej, koncentrując swoją mowę na obietnicy Ducha Świętego, który od Ojca i Syna pochodzi. Pierwsza encyklika Jana Pawła II, *Redemptor hominis* o Jezusie Chrystusie Odkupicielu człowieka, mimo swojego tematu nie powinna być raczej zalecana w całości jako lektura młodemu czytelnikowi, choć wskazane jest zapoznanie uczniów z niektórymi fragmentami. Pisana jest ona bowiem trudnym językiem. Zamiast encykliki *Redemptor hominis* można natomiast polecić w całości list apostolski *Novo millennio ineunte* na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. Kilka encyklik porusza zagadnienia społeczne, których problematyka nawet dla licealistów może być trudna⁹. Jednakże po stosownym wprowadzeniu uczniowie na poziomie klasy maturalnej winni znać naukę Kościoła w ważnych kwestiach, jakimi są stosunki społeczne czy problematyka pracy. Dwie encykliki papieskie skierowane są wyraźnie do biskupów. Są to encykliki: *Veritatis splendor* i *Fides et ratio*. Nie oznacza to, że inni nie mogą czytać tych dokumentów. Ojciec Święty wyraźnie wskazuje jednak na to, kto jest odpowiedzialny w Kościele za zachowanie depozytu wiary, a tym samym

⁹ *Laborem exercens, Sollicitudo rei socialis, Centesimus annus.*

unika zarzutu, że pragnie narzucać wszystkim wskazania Urzędu Nauczycielskiego Kościoła w kwestiach moralności i filozofii. Inne encykliki nie mają wyszczególnionych adresatów¹⁰ lub wymieniają szerokie grono odbiorców: biskupów, kapłanów, rodziny zakonne, katolików świeckich oraz wszystkich ludzi dobrej woli¹¹.

Adhortacje papieskie powstawały po synodach biskupów, poświęconych ważnym kwestiom kościelnym. Uczniowie powinni poznać niektóre z nich. Dotyczy to zwłaszcza tych adhortacji, które poświęcone są różnym stanom życia lub związane są z katechezą sakramentalną. Należą do nich: *Reconciliatio et paenitentia* o pojednaniu i pokucie w dzisiejszym posłannictwie Kościoła, *Christifideles laici* o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie 20 lat po Soborze Watykańskim II oraz *Vita consecrata* o życiu konsekrowanym i jego misji w Kościele i w świecie. Do ważnej adhortacji, z którą powinni zapoznać się uczniowie, należy również *Ecclesia in Europa* o Jezusie Chrystusie, który żyje w Kościele jako źródło nadziei dla Europy.

Nie ma wątpliwości, że katechizowani powinni przeczytać zbiory katechez środowych poświęcone Bogu Ojcu¹², Jezusowi Chrystusowi¹³, Duchowi Świętemu¹⁴, Kościołowi¹⁵. W katechezie przedmałżeńskiej powinien być zalecany zbiór katechez *Mężczyzną i niewiastą stworzył ich*¹⁶. Nauczanie papieskie zawarte w encyklikach, adhortacjach, katechezach i homiliach należy do zwyczajnego nauczania papieskiego, nie należy go jednak z tego po-

¹⁰ *Dives in misericordia, Savorum apostoli, Dominum et vivificantem, Redemptoris Mater, Redemptoris Missio, Ut unum sint.*

¹¹ *Redemptor hominis, Laborem exercens, Sollicitudo rei socialis, Centesimus annus, Evangelium vitae, Ecclesia de Eucharistia.*

¹² *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Bóg Ojciec, Kraków-Ząbki 1999.*

¹³ *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Jezus Chrystus, Kraków-Ząbki 1999.*

¹⁴ *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Duch Święty, Kraków-Ząbki 1999; Jan Paweł II, Wierzę w Ducha Świętego Pana i Ożywiiciela, Vatican 1992.*

¹⁵ *Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Kościół, Kraków-Ząbki 1999.*

¹⁶ *Jan Paweł II, Mężczyzną i niewiastą stworzył ich. Odkupienie ciała a sakramentalność małżeństwa, Vatican 1986; Katechezy Ojca Świętego Jana Pawła II. Teologii małżeństwa, Kraków-Ząbki 1999.*

wodu lekceważyć. Jest to bowiem nauczanie rzetelne i pogłębione, nie zawierające błędów czy nieścisłości, które zdarzają się w wielu pozycjach książkowych, dostępnych w katolickich księgarniach. Oprócz encyklik, adhortacji, katechez uczniowie powinni poznać kilka listów apostołskich. Wśród wielu listów apostołskich Jana Pawła II dwa z nich skierowane są wprost do młodego odbiorcy. Są to: List do młodych całego świata *Parati semper* z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży podpisany dnia 31 marca 1985 r. oraz List do dzieci *Tra pochi giorno* w Roku Rodziny podpisany dnia 13 grudnia 1994 r. Katecheta koniecznie winien przybliżyć te dokumenty podczas nauki religii. List do młodych oparty jest na rozważaniu spotkania Jezusa z bogatym młodzieńcem opisanego przez Ewangelie synoptyczne¹⁷. Stosownym czasem na przedstawienie tego dokumentu katechizowanym jest okres podejmowania wyborów życiowych, związany ze zmianą szkoły lub zakończeniem edukacji. List *Tra pochi giorno* przeznaczony jest na Adwent i przygotowuje do spotkania z Chrystusem, nie tylko w Jego tajemnicy wcielenia, ale całego ziemskiego życia. Jest to ważna wskazówka dla katechety. W katechezie biblijnej przeznaczonej dla dzieci nie można ograniczać przekazu tylko do jednego etapu ziemskiego życia Jezusa, zwłaszcza zbyt koncentrować się jedynie na okresie Jego dzieciństwa. Ponieważ Ojciec Święty wymienia w nim dzieci przygotowujące się do I Komunii świętej, wydaje się, że powinien być on wykorzystany przez katechetę w drugiej klasie szkoły podstawowej. Poza tymi listami godne zauważenia w kontekście katechezy szkolnej są jeszcze dwa następujące listy apostołskie: *Dies Domini* o świętowaniu niedzieli oraz *Rosarium Virginis Mariae* o różańcu świętym.

Katecheza szkolna powinna przyzwyczajając katolików do czytania pism papieskich. Kierowane są one bowiem wyraźnie do zwykłych wiernych, a nie tylko do specjalistów.

¹⁷ Mt 19, 16–22; Mk 10, 17–22; Łk 18, 18–23.

Nauczanie Jana Pawła II w formacji katechetów

Wypowiedzi Jana Pawła II winny być zgłębiane przede wszystkim przez katechetów. Niejednokrotnie spotykamy się z krytyką współczesnej formacji katechetycznej, zwłaszcza w odniesieniu do osób świeckich, gdy chodzi o ich przygotowanie do prowadzenia katechezy od strony teologicznej. W dokumentach i katechezach Ojca Świętego każdy katolik, w tym katecheta, może znaleźć nie tylko wykład doktryny chrześcijańskiej, ale i także jej egzystencjalne aplikacje. Bogactwo wypowiedzi papieskich obejmuje dzisiaj wszystkie podstawowe zagadnienia: wyjaśnienie credo nicejsko-konstantynopolańskiego podczas katechez środowych, encykliki podejmujące podstawowe prawdy wiary oraz ważne problemy współczesnego świata i Kościoła oraz adhortacje podejmujące ważne zagadnienia. Te dokumenty należą do żywej Tradycji Kościoła. Katecheta winien nie tylko z niej korzystać, ale również winien znać zasady korzystania z dokumentów kościelnych¹⁸.

Nie wszystkie wypowiedzi doktrynalne Magisterium Kościoła w jednakowym stopniu angażują jego charyzmat nieomyślności, chociaż wszystkim należy się szacunek. Najwyższy stopień zaangażowania charyzmatu nieomyślności papieża posiada jego nauczanie *ex cathedra* (np. przy ogłaszaniu nowego dogmatu). W przypadku Jana Pawła II takiej sytuacji nie było. Stopień zaangażowania charyzmatu nieomyślności w wypowiedziach zwyczajnego magisterium papieża jest różny i zależy od woli papieża oraz przedmiotu nauczania. Gdy chodzi o przedmiot nauczania, musi on dotyczyć wiary lub moralności. Można rozpoznać wolę papieża po wyraźnych sformułowaniach, z których wynika, że papież mniej lub bardziej pragnie wypowiedzieć się jako nauczyciel w sprawach wiary i moralności oraz po częstotliwości powtarzania danej nauki. Inaczej należy oceniać sporadyczne wypowiedzi, a inaczej często powtarzane pouczenia. Te ostatnie stają się

¹⁸ S. C. Napiórkowski, *Jak uprawiać teologię*, Wrocław 1991, s. 163–175.

przez powtarzanie nauką katolicką i mogą osiągnąć kwalifikację dogmatu z powszechnego nauczania. Jeśli np. teolog pragnie ustalić kwalifikację teologiczną nauki o niedopuszczalności aborcji, winien sprawdzić, czy pojawiła się ona dopiero ostatnio, czy powtarza się od dawna, czy też należy do stałego nauczania magisterium. Istotnym znakiem przy rozpoznawaniu zaangażowania papieża jest forma wypowiedzi. Jest różnica między przemówieniem np. na lotnisku czy katechezą środową a wypowiedzią papieża przez encyklikę.

Dyrektorium ogólne o katechizacji wskazuje na zasadnicze elementy formacji biblijno-teologicznej katechetów¹⁹. Formacja ta winna mieć charakter syntetyczny. Różne elementy wiary chrześcijańskiej powinny być dobrze ułożone i spójne między sobą, winna być uwzględniona hierarchia praw objawionych. Taki charakter widoczny jest właśnie w dokumentach i wypowiedziach Jana Pawła II. Synteza wiary – według *Dyrektorium* – winna pomagać katechecie w pogłębianiu jego własnej wiary oraz winna uzdalniać go do uzasadnienia wiary wobec innych²⁰. W nauczaniu papieskim znajdujemy wiele istotnych informacji natury historyczno-literackiej i teologicznej tekstów biblijnych²¹.

Dalej *Dyrektorium* wskazuje na to, że formacja teologiczna winna być bliska doświadczeniu ludzkiemu, zdolna do połączenia różnych aspektów orędzia chrześcijańskiego z konkretnym życiem oraz powinna przygotować katechetę do posługi wychowawcy w wierze²². Katecheta powinien nie tylko zdobyć umiejętność poprawnego przekazywania orędzia zbawienia, ale również przygotować uczniów do jego przyjęcia i ustalić, co na drodze duchowej katechizowanych jest zgodne z wiarą. Znajomość nauczania Jana Pawła II oraz „podpatrywanie” jego metodologii pracy

¹⁹ DCG [1997] 241.

²⁰ Tamże.

²¹ Np. encyklika *Dives in misericordia* może wprowadzić katechetę w biblijne zrozumienie pojęcia miłosierdzia, począwszy od Starego Testamentu, a skończywszy na misterium paschalnym – DM 4–9.

²² DCG [1997] 241.

z tekstem biblijnym może wpłynąć na podobne podejście do słowa Bożego u katechety. W komentarzach Ojca Świętego zauważa się wyraźne osobiste doświadczenie wiary. Papież nie komentuje fragmentów biblijnych w sposób neutralny, naukowy. W jego wyjaśnieniach i dopowiedzeniach do tekstu przebija rys osobisty. Jan Paweł II przemawia jak prorok, który sam doświadczył mocy słowa Bożego i dogłębnie je poznał podczas modlitwy. Gdy opowiada np. o dialogach Jezusa ze św. Piotrem, nie sposób nie dostrzec rysów osobistych medytacji. Również w stwierdzeniu, że Jezus „w swoim zmartwychwstaniu w sposób radykalny doznał na sobie miłosierdzia: owej miłości Ojca, która jest *potężniejsza niż śmierć*”²³, dostrzegamy głębokie, mistyczne wręcz poznanie Bożych tajemnic. I wiele jest takich miejsc w dokumentach i katechezach papieskich. Są one spójne, przemodlone. Taką głębię rozumienia słowa Bożego można osiągnąć tylko w czasie modlitwy. Modlitwa Papieża i wynikające z niej nauczanie może być dla każdego katechety przykładem właściwego pojmowania misji katechetycznej.

Podsumowanie

Jan Paweł II w swoich dokumentach i homiliach często przytacza Pismo Święte. Teksty biblijne są nie tylko obficie cytowane, ale przede wszystkim komentowane. Ukazywany jest ich sens teologiczny i egzystencjalny. Tym samym wypowiedzi papieskie mogą być żywym przykładem poprawnej interpretacji katechetycznej tekstów biblijnej.

Wypowiedzi Jana Pawła II winny być bowiem zgłębiane przede wszystkim przez katechetów. Niejednokrotnie spotykamy się z krytyką współczesnej formacji katechetycznej, zwłaszcza w odniesieniu do osób świeckich, gdy chodzi o ich przygotowanie od strony teologicznej. W dokumentach i katechezach Ojca Świę-

²³ DM 8.

tego można znaleźć wykład nauki chrześcijańskiej oraz zagadnienia ważne dla współczesnego świata i Kościoła.

Dokumenty i katechezy Jana Pawła II są na wskroś biblijne. Dzięki nim chrześcijanin może uczyć się właściwego podejścia do Pisma Świętego. Niejednokrotnie komentarze papieskie zawierają nie tylko odniesienia do sensu teologicznego, ale ukazują ich sens egzystencjalny. Nie tylko wszystkie dokumenty i wypowiedzi papieskie przeniknięte są cytatami biblijnymi, ale również wypowiedziami Ojców Kościoła i oficjalnymi dokumentami soborów i wcześniejszych papieży. Takie zestawienie uczy czytelnika zgłębiania tekstu biblijnego w kontekście nauki Kościoła, co jest jednym z podstawowych wymogów poprawnej interpretacji Pisma Świętego.

John Paul II's teaching in biblical catechesis

Summary

John Paul II often refers to Sacred Scripture in his documents and homilies. The biblical texts are not only extensively quoted, but also commented. The Pope explains their theological and existential sense. By the same papal teaching can serve as a live example of the proper catechetical interpretation of biblical texts.

The paper presents some remarks on making use of the papal documents, addresses and homilies in biblical catechesis and in catechists' formation, because John Paul II's teaching should be studied in the first place by catechists. Frequently critical voices arise concerning contemporary catechists' formation, and especially the theological competence of the lay religion teachers. Documents and catecheses of the Holy Father provide each catholic, and especially a catechist, with an explanation of the Christian doctrine and its existential applications. The enormous treasure of papal teaching covers today all basic topics: explanation of the Nicene-Constantinople Creed in the course of Wednesday catecheses, eycyclicals and apostolic exhortations dealing with

basic Christian doctrine problems and important affairs of the contemporary world and Church.

All Pope's documents, addresses and homilies are not only full of Bible citations, but also excerpts from the Church Fathers and official documents of Church Councils and John Paul II's papal predecessors. Such a confrontation accustoms the reader to study the Biblical texts at the background of the magisterium of the Church, which is one of the basic requirements for the proper interpretation of the Holy Scripture.